

**Поведінка, що пов'язана
з ризиком, та складнощі
чоловіків-користувачів
ДКП (PrEP) в Україні під
час пандемії COVID-19:
Довоєнна оцінка потреб.**

Результати
та рекомендації

Дослідження «COVID-19, сексуальна поведінка та насильство з боку інтимного партнера серед користувачів ДКП в Україні» було задумано як частина «ДКП у проєкті СЕЦА» за підтримки Програми позитивних дій ViiV Healthcare.

ЕКОМ — Євразійська коаліція зі здоров'я, прав, гендерного та сексуального розмаїття є міжнародним неурядовим об'єднанням, яке базується в Таллінні, Естонія. Ми є членською організацією, відкритою для неприбуткових організацій та активістів і активісток, які працюють у сфері боротьби з епідемією вірусу імунодефіциту людини серед чоловіків, які практикують секс із чоловіками, та трансгендерних людей у регіоні Східної Європи та Центральної Азії. Наразі мережа налічує 76 учасників з 19 країн, що простягаються від Естонії до Таджикистану.

Автори висловлюють подяку кейс-менеджерам, які допомогли зі збором даних та продемонстрували надзвичайну прихильність та підтримку своїм клієнтам та програмам ДКП в Україні. Зокрема: Георгій Мойсеєв, Іван Беляшник, Микита Лісовський, Олег Крищенко, Василь Маліков, Віталій Балабаш, Володимир Шепард.

Головні дослідники/ці: Микола Лунченков, д-р проф. Яніна Ізабель Штайнерт

Співдослідники/ці: Андрій Чернишев; Віталій Джума; Оксана Ковтун; Марія Малахова; Роман Марченко; Віра Яцик

Короткий огляд

Початкова мета дослідження полягала в тому, щоб зрозуміти, як пандемія COVID-19 вплинула на психічне здоров'я, вживання психоактивних речовин та насильство з боку інтимного партнера серед геїв, які приймають доконтактну профілактику (ДКП) для попередження ВІЛ в Україні.

Ми виявили високий рівень симптомів депресії та тривоги, а також збільшення показників вживання психоактивних речовин та насильства з боку інтимного партнера. Ми очікуємо подальшого посилення цих тенденцій та гострої потреби в їх вирішенні найближчим часом внаслідок війни Росії проти України.

Ця Аналітична записка має на меті визначити ключові висновки та запропонувати рекомендації для українських органів влади, міжнародних донорів та організацій, а також українських неурядових організацій (НУО) з метою посилення існуючих та створення нових послуг для задоволення потреб в охороні здоров'я лесбійок, геїв, бісексуалів та трансгендерних людей (ЛГБТ) в Україні.

Загальна інформація

Цей дослідницький проєкт було розроблено як частину програми «ДКП у Східній Європі та Центральній Азії» під керівництвом ЄКОМ — Євразійської коаліції зі здоров'я, прав, гендерного та сексуального розмаїття, у співпраці з Альянсом громадського здоров'я та ALLIANCE.GLOBAL і за наукової підтримки Мюнхенського технічного університету.

Збір даних для цього дослідження було завершено лише за чотири дні до повномасштабного вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року. Напад став різкою ескалацією російсько-української війни, що почалася у 2014 році. Цей необґрунтований акт агресії спричинив найбільшу кризу біженців у Європі з часів Другої світової війни: понад п'ять мільйонів українців і українок залишили країну, а чверть населення стали внутрішньо переміщеними особами. (1-3)

Незважаючи на те, що нинішня війна має руйнівний вплив на всіх українців і українок, у цій Аналітичній записці зосереджено увагу на групі, яка вже була дуже вразливою під час та внаслідок пандемії COVID-19: молоді геї та інші чоловіки, які практикують секс з чоловіками, — зокрема ті, хто приймає доконтактну профілактику для попередження ВІЛ-інфекції в цьому дослідженні.

Попередні дані задокументували згубний вплив пандемії COVID-19 на психічне здоров'я ЛГБТ-спільноти, включаючи зростання депресії, тривожності та загального стресу. (4-7) Крім того, велика кількість публікацій показали зростання поширеності насильства з боку інтимного партнера під час пандемії COVID-19. Наприклад, Штайнерт та ін. зауважили, що домашній карантин, фінансові проблеми та емоційні переживання, пов'язані з пандемією, можуть значно збільшити ризик насильства з боку інтимного партнера серед гетеросексуальних осіб у Німеччині. (8) Проте лише кілька досліджень вивчали, як пандемія може вплинути на насильство з боку інтимного партнера серед чоловіків, які практикують секс з чоловіками. (9)

Підхід і методи

Онлайн-опитування проводилося серед користувачів ДКП в Україні з січня по лютий 2022 року. Збір даних завершився 21 лютого, за три дні до війни. Учасників набирали кейс-менеджери програм ДКП в Україні. Кейс-менеджери зв'язалися з клієнтами програми електронною поштою, а потім по телефону, щоб запросити їх взяти участь в опитуванні та переконатися, що учасники мають доступ до електронної пошти та отримали посилання на веб-сайт із зашифрованими даними.

Критерії відбору учасників включали а) вік 18 років і старше; б) проживання в Україні на поточний момент; в) участь у програмі ДКП на поточний момент, і г) заняття будь-яким видом сексу протягом останніх 6 місяців.

Протягом п'яти тижнів у дослідженні взяли участь 1303 користувачів ДКП. Після виключення тих, хто не заповнив анкету або був молодше 18 років, залишилось **1289 учасників, які відповідали критеріям відбору.**

Анкета складалася з чотирьох блоків. Перший блок охоплював **основну соціально-демографічну інформацію** учасників дослідження, включаючи їх сексуальну та гендерну ідентичність, рівень освіти та вік. Другий блок фіксував інформацію про те, як **пандемія COVID-19 вплинула на якість життя учасників.** Зокрема, опитування збирало інформацію про те, чи зазнали учасники втрати робочого місця, нестачі доходів чи продовольства внаслідок пандемії. Третій блок був зосереджений на охопленні основних результуючих змінних проекту. По-перше, ми виміряли **зміни в сексуальній поведінці під час пандемії COVID-19,** включаючи зміни в кількості сексуальних партнерів і обсяг сексуально ризикованої поведінки (пов'язаної, наприклад, з використанням презервативів чи участю в груповому сексі). По-друге, опитування фіксувало **вживання психоактивних речовин і надмірне споживання алкоголю.** Наостанок ми запитали про **доступ до методів профілактики ВІЛ та ІПСШ** під час пандемії. У четвертому блоці ми вимірювали серед учасників **досвід зіткнення з насильством,** включаючи різні форми насильства з боку інтимного партнера (емоційне, фізичне, сексуальне, економічне та психологічне насильство).

Характеристика учасників дослідження

Майже половина вибірки була у віці від 25 до 34 років, а третина — у віці 18-24 років (рис. 1). Вибірка була переважно освіченою (59% з вищою освітою або вище), а також геями (74%). У той час як приблизно десять відсотків вибірки повідомили, що вони самотні, 82% повідомили, що перебувають у стосунках, а 7% повідомили, що вони одружені з партнеркою. (рис. 2, 3, 4) Водночас ми виявили, що понад 80% учасників приймали ДКП під час пандемії. (рис. 5)

ВІК

- 18-24
- 25-34
- 35-44
- 45+

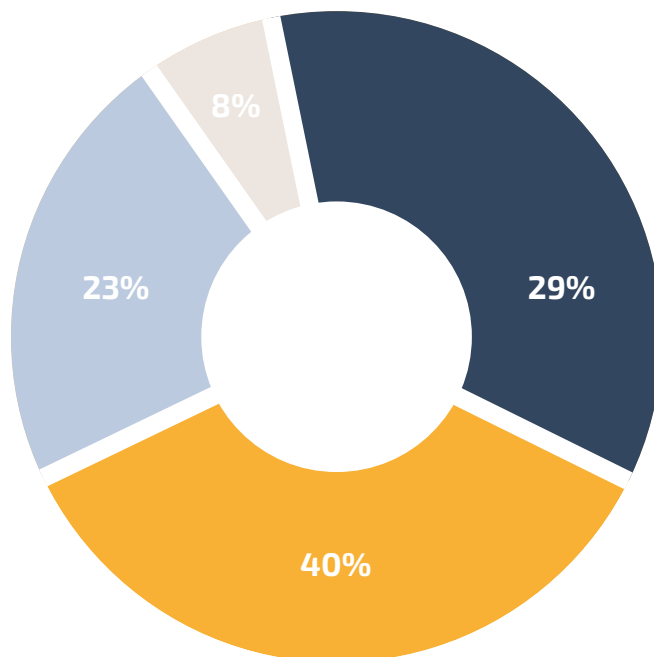

Рис. 1. Розподіл учасників за віком

СІМЕЙНИЙ СТАН

- Є партнер (чоловік) - 82%
- Одружений із партнеркою - 7%
- Неодружений - 11%

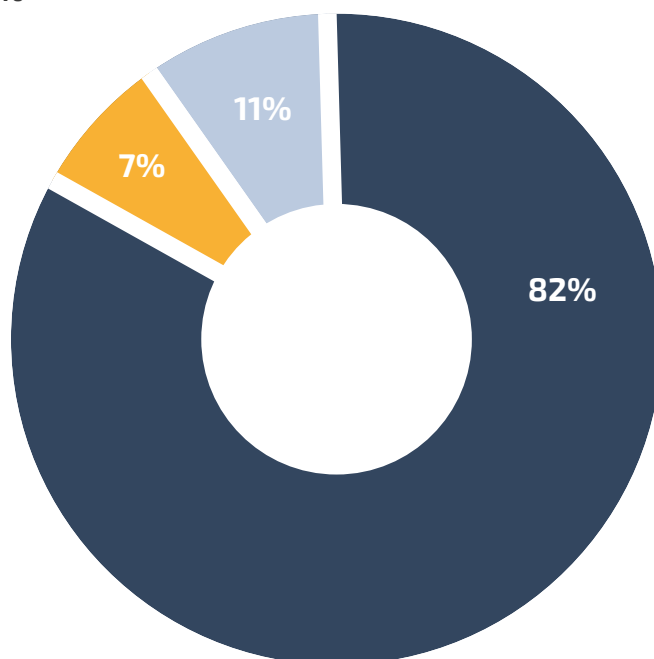

Рис. 2. Сімейний стан учасників

РІВЕНЬ ОСВІТИ

- Загальна середня освіта - 3%
- Випускник вищого навчального закладу або аспірантури - 59%
- Незакінчена вища освіта - 38%

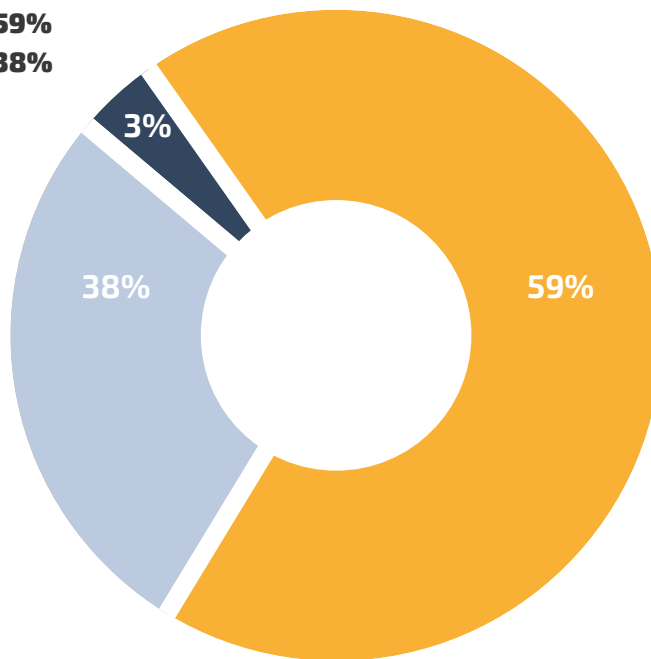

Рис. 3. Рівень освіти

СЕКСУАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ

- Гей - 74%
- Бісексуал - 20%
- Інша - 6%

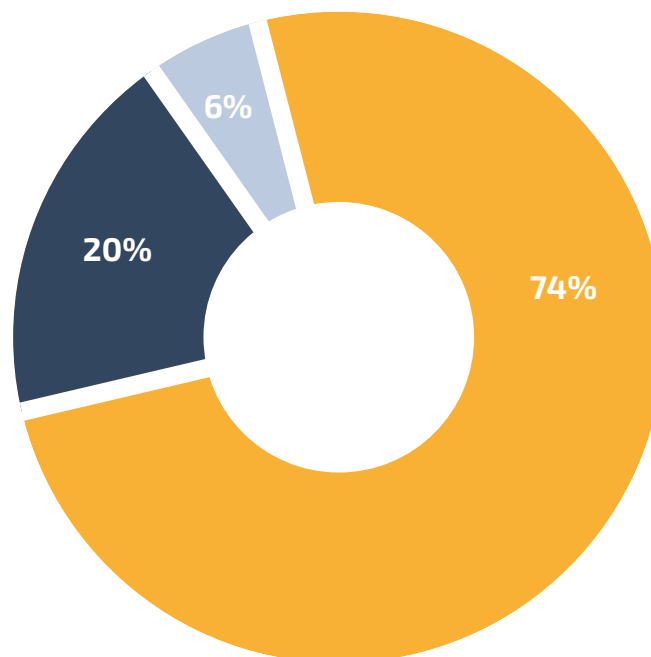
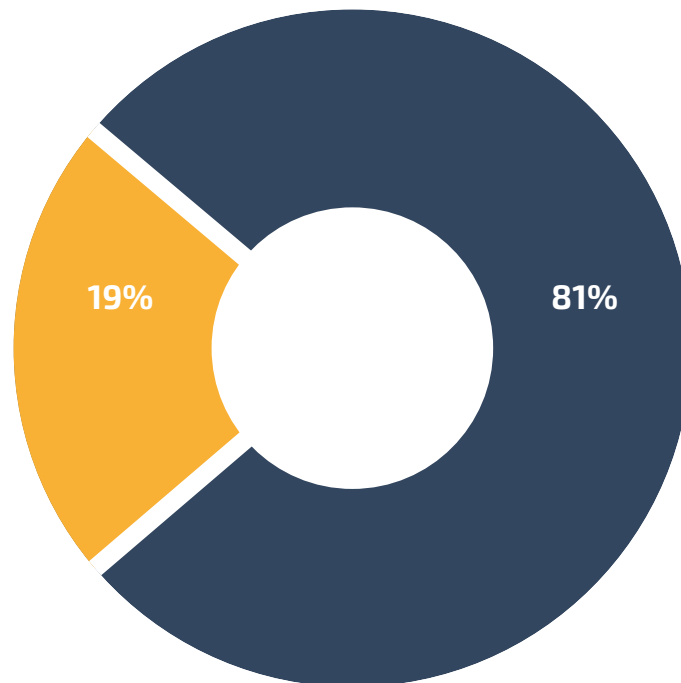

Рис. 4. Сексуальна ідентичність

РИС. 5. ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА ПРИЙОМ ДКП СЕРЕД КОРИСТУВАЧІВ

- Приймав ДКП - 81%
- Припинив прийом ДКП - 19%

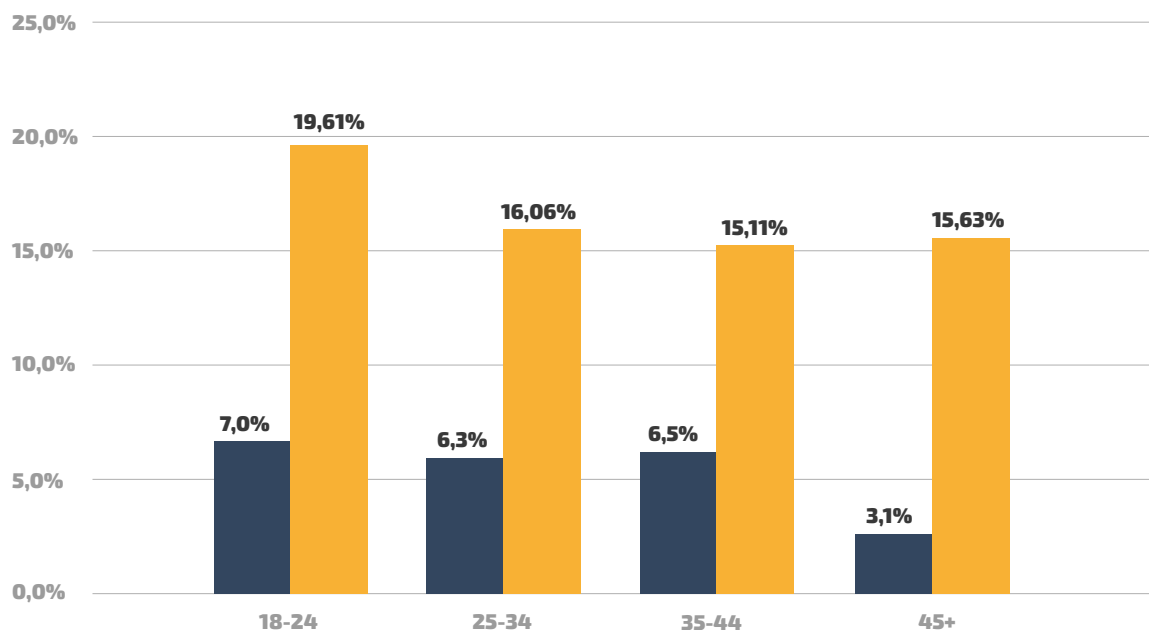
Чи припинили ви прийом ДКП через пандемію COVID-19?

Вживання психоактивних речовин та психічне здоров'я

7,4% повідомили, що зросло вживання психоактивних речовин, а 17,3% повідомили, що зросла кількість споживання алкоголю (рис. 6). Найбільш значний приріст вживання психоактивних речовин і споживання алкоголю спостерігався у віковій групі 18-24 років, 7% та 19,61% відповідно. При цьому симптоми, пов'язані з психічним здоров'ям (рис. 7), що описуються підвищенням рівня депресії, тривожності та загального рівня стресу, були виявлені у віковій групі 35-44 років. Проте у віковій групі 18-24 років 43,32% повідомили про депресію, 40,5% про тривожність і 28,77% про підвищення загального рівня стресу.

ВЖИВАННЯ ПСИХОАКТИВНИХ РЕЧОВИН

- Рекреаційні наркотики
- Алкоголь

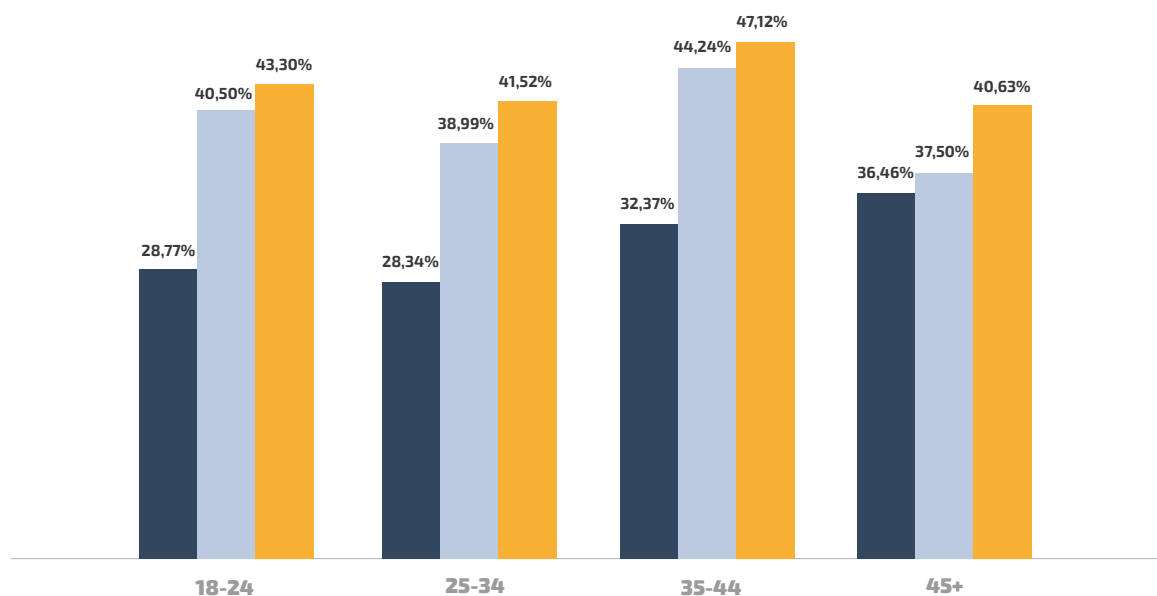

Вік учасників

Рис. 6. Вживання психоактивних речовин серед користувачів ДКП

СИМПТОМИ, ПОВ'ЯЗАНІ З ПСИХІЧНИМ ЗДОРОВ'ЯМ

- Рівень депресії
- Рівень тривоги
- Рівень стресу

Вік учасників

Рис. 7. Симптоми, пов'язані з психічним здоров'ям, серед користувачів ДКП

Досвід насильства з боку інтимного партнера

40,5% учасників повідомили, що зазнали насильства з боку інтимного партнера (НІП) у тій чи іншій формі за останні шість місяців (рис. 8). З них 12,2% повідомили про форми контролюючої поведінки з боку сексуального партнера, 11,2% повідомили про сексуальне насильство, 10,8% зазнали емоційного та фізичного насильства і 9,7% повідомили про економічне насильство. 7,6% учасників опитування вказали, що сексуальний партнер тиснув на них з метою зайнятися незахищеним сексом. Більшість тих, хто зазнав НІП, повідомляють про це як про відносно нове явище, з яким вони раніше не стикалися (наприклад, 54,6% тих, хто зазнав сексуального насильства протягом останніх шести місяців, вказали, що раніше з ним не стикалися). Це може означати, що насильство з боку інтимного партнера стало більш поширеним і частим під час пандемії COVID-19.

ПОШИРЕНІСТЬ НАСИЛЬСТВА З БОКУ ІНТИМНОГО ПАРТНЕРА

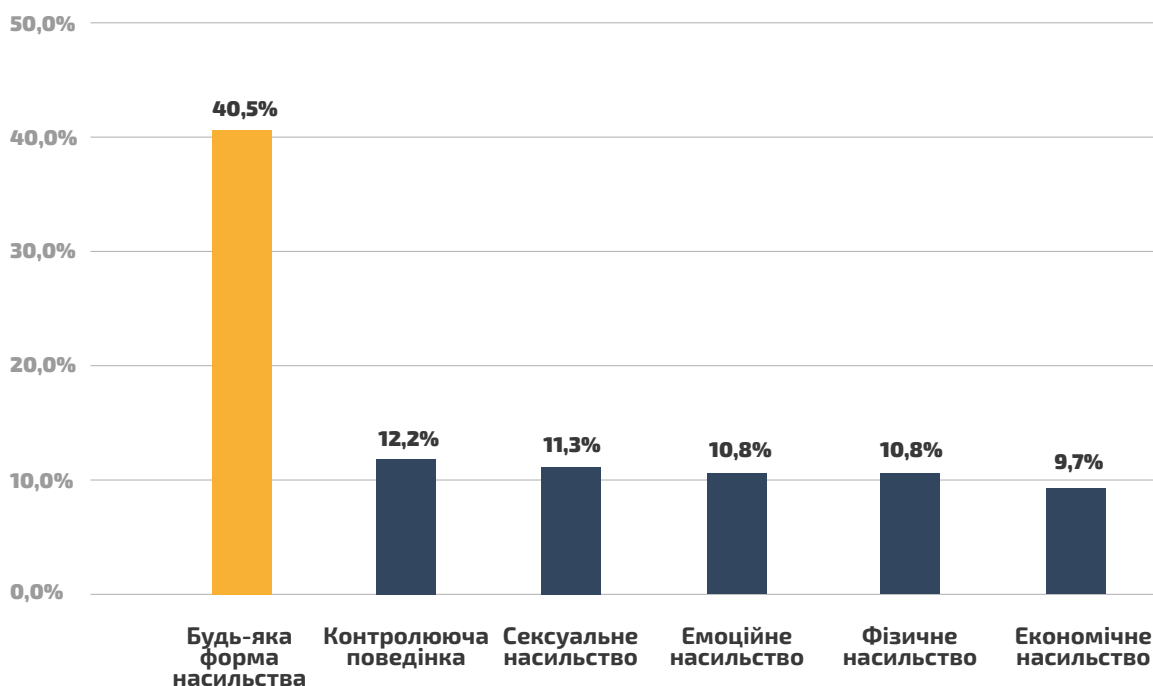

Рис. 8. Насильство з боку інтимного партнера серед користувачів ДКП

Основні висновки

Результати нашого дослідження ризиків та складнощів серед чоловіків-користувачів ДКП під час пандемії COVID-19 мають ряд безпосередніх висновків та рекомендацій.

Проекти ДКП в Україні потребують більшої прихильності та підтримки, щоб продовжувати реалізовувати свій потенціал та надавати послуги.

Користувачі ДКП в Україні отримують високоякісну допомогу, включаючи допомогу в дотриманні режиму прийому препаратів, від співробітників НУО та кейс-менеджерів. Про це свідчить той факт, що лише невеликий відсоток клієнтів припинили прийом ДКП під час пандемії. Цей рівень якості програми слід підтримувати та підвищувати, незважаючи на війну Росії проти України.

Слід розширити послуги з психічного здоров'я безпосередньо для ЛГБТ-людей в Україні.

Дослідження показало високий рівень депресії та симптомів тривоги серед ЛГБТ-людей. Під час поточної війни ці розлади, ймовірно, торкнуться ще більшої кількості людей в Україні: тих, хто захищає свою Батьківщину на передовій, чи залишається вдома, чи є внутрішньо переміщеними особами.

Існує нагальна потреба вирішувати проблему насильства з боку інтимного партнера у відносинах ЛГБТ-людей.

Оскільки під час пандемії COVID-19 насильство з боку інтимного партнера стало більш поширеним і частим, існує занепокоєння, що ця проблема може ще більше загостритися під час поточної війни. Українська ЛГБТ-спільнота та НУО можуть скористатися підходами та практичними рекомендаціями для запобігання інтимному насильству, які були розроблені в інших країнах.

Внутрішньо переміщені ЛГБТ-люди не повинні зникати з радарів служби охорони здоров'я.

Необхідно забезпечити продовження надання ДКП, тестування на ВІЛ/гепатити, надання послуг із психічного здоров'я ЛГБТ-людям, які є внутрішньо переміщеними особами в результаті війни Росії проти України.

Потрібні більш масштабні дослідження впливу війни на соціальні аспекти життя та аспекти, пов'язані зі здоров'ям.

Оскільки війна все ще триває, її повний вплив на здоров'я та добробут ЛГБТ-людей поки невідомий. Відповідні дослідження та висновки допоможуть українським НУО та спільнотам у розробці та коригуванні відповідних стратегій і роботи.

Рекомендації

1. Уряду України:

- Посилити підтримку програм ДКП для геїв та інших ЧСЧ;
- Забезпечити надання медичних послуг ЛГБТ-людям, які стали внутрішньо переміщеними особами внаслідок війни з Росією;

2. Міжнародним донорам:

- Збільшити фінансову та технічну підтримку програм ДКП в Україні;
- Налагодити та розширити підтримку послуг із психічного здоров'я для ЛГБТ-людей;
- Підтримати дослідження впливу війни на здоров'я ЛГБТ-людей;

3. ЛГБТ-спільноті та НУО:

- Підтримувати та розвивати потенціал та навички соціальних працівників та кейс-менеджерів щодо ДКП;
- Виступати на підтримку послуг із психічного здоров'я для ЛГБТ-людей та створювати такі послуги;
- Розпочати дискусію про насильство з боку інтимного партнера в ЛГБТ-спільноті та забезпечити попередження такого насильства і відповідну підтримку;

4. Науковій спільноті:

- Ініціювати дослідження насильства з боку інтимного партнера серед ЛГБТ-людей;
- Провести дослідження впливу війни на соціальні аспекти життя ЛГБТ-людей та аспекти, пов'язані зі здоров'ям.

Посилання

1. Blake, Daniel Keane, Elly (15 March 2022). "What is the Homes for Ukraine refugees scheme and how do you apply?". *Evening Standard*. Retrieved 15 March 2022
2. "Ukrainian exodus could be Europe's biggest refugee crisis since World War II". *El Pais*. 3 March 2022.
3. "Situation Ukraine Refugee Situation". *United Nations High Commissioner for Refugees*. Retrieved 15 March 2022.
4. Kamal, K., Li, J.J., Hahm, H.C. and Liu, C.H., 2021. Psychiatric impacts of the COVID-19 global pandemic on US sexual and gender minority young adults. *Psychiatry Research*, 299, p.113855.
5. Santos, G.M., Ackerman, B., Rao, A., Wallach, S., Ayala, G., Lamontage, E., Garner, A., Holloway, I.W., Arreola, S., Silenzio, V. and Strömdahl, S., 2021. Economic, mental health, HIV prevention and HIV treatment impacts of COVID-19 and the COVID-19 response on a global sample of cisgender gay men and other men who have sex with men. *AIDS and Behavior*, 25(2), pp.311-321.
6. Kneale D, Becares L. The mental health and experiences of discrimination of LGBTQ+ people during the COVID-19 pandemic: initial findings from the Queerantime study. MedRxiv. 2020 Jan 1.
7. Holloway IW, Garner A, Tan D, Ochoa AM, Santos GM, Howell S. Associations between physical distancing and mental health, sexual health and technology use among gay, bisexual and other men who have sex with men during the COVID-19 pandemic. *Journal of Homosexuality*. 2021 Mar 21;68(4):692-708.
8. Ebert, C., & Steinert, J. I. (2021). Prevalence and risk factors of violence against women and children during COVID-19, Germany. *Bulletin of the World Health Organization*, 99(6), 429.
9. Walsh AR, Sullivan S, Stephenson R. Intimate partner violence experiences during COVID-19 among male couples. *Journal of interpersonal violence*. 2021 Apr 18:08862605211005135.
10. Guruge, S., Ford-Gilboe, M., Varcoe, C., Jayasuriya-Illesinghe, V., Ganesan, M., Sivayogan, S., Kanthasamy, P., Shanmugalingam, P. and Vithanarachchi, H., 2017. Intimate partner violence in the post-war context: Women's experiences and community leaders' perceptions in the Eastern Province of Sri Lanka. *PLoS One*, 12(3), p.e0174801.
11. Goessmann, K., Ibrahim, H., Saupe, L.B., Ismail, A.A. and Neuner, F., 2019. The contribution of mental health and gender attitudes to intimate partner violence in the context of war and displacement: Evidence from a multi-informant couple survey in Iraq. *Social Science & Medicine*, 237, p.112457.
12. Alleyne-Green, B., Kulick, A., Grocher, K. and Betancourt, T.S., 2021. Physical and sexual violence experienced by male war-affected youth: Implications for post-conflict functioning and intimate relationships. *Journal of Interpersonal Violence*, 36(9-10), pp.NP4874-NP4890.